

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 133 2012

I distribution:

Swedish Science Press

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Göteborg: Stina Hansson, Lisbeth Larsson

Lund: Erik Hedling, Eva Hættner Aurelius, Per Rydén

Stockholm: Anders Cullhed, Anders Olsson, Boel Westin

Uppsala: Torsten Petterson, Johan Svedjedal

Redaktörer: Otto Fischer (uppsatser) och Jerry Määttä (recensioner)

Inlagans typografi: Anders Svedin

Utgiven med stöd av

Magnus Bergvalls Stiftelse och Vetenskapsrådet

Bidrag till *Samlaren* insändes digitalt i ordbehandlingsprogrammet Word till info@svelitt.se. Konsultera skribentinstruktionerna på sällskapets hemsida innan du skickar in. Sista inlämningsdatum för uppsatser till nästa årgång av *Samlaren* är 15 juni 2013 och för recensioner 1 september 2013. *Samlaren* publiceras även digitalt, varför den som sänder in material till *Samlaren* därmed anses medge digital publicering. Den digitala utgåvan nås på: <http://www.svelitt.se/samlaren/index.html>. Sällskapet avser att kontinuerligt tillgängliggöra även äldre årgångar av tidskriften.

Uppsatsförfattarna erhåller digitalt underlag för särtryck i form av en pdf-fil.

Svenska Litteratursällskapet tackar de personer som under det senaste året ställt sig till förordande som bedömare av inkomna manuskript.

Svenska Litteratursällskapet PG: 5367–8.

Svenska Litteratursällskapets hemsida kan nås via adressen www.svelitt.se.

ISBN 978-91-87666-32-4

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by
Elanders Gotab, Stockholm 2013

och trots att kärleken är platonisk är den likväl ett uttryck för ett speciellt livsöde. Blandningen av biografi och memoarer blir därtill ett givande sätt att ge en helgjuten bild av personen Gurli Linder i sin samtid.

Mia Franck

Görgen Antonsson, *Ezra Pound, Sverige och Nobelpriset*. Amalgam. Spånga 2010.

Både de som får Nobelpriset i litteratur och de som inte får det kan ställa till bråk. Bland dem som inte fått det är det få som kan tävla med Ezra Pound – eller snarare hans anhängare – vad gäller bråkets ihärdighet och uthållighet. Det är därför välkommet att Görgen Antonsson tagit på sig att utreda och summera dessa företeelser. På sina 75 textsidor kan han inte få med allt, men alla som känner till eller varit inne på Ezra Pounds dyrkare och klandrare kan intyga att Antonsson gått ambitiöst tillväga. Han avtackar ett antal institutioner och dusintals personer, av vilka en del inte längre är i livet. Men varför han inte tagit upp och diskuterat Peter Lutherssons avhandling *Modernism och individualitet* från 1986, där ”Pound, Dada och högmodernismen” ägnas 150 sidor, är svårt att förstå.

”Vem var den förste att skriva om Ezra Pound i svensk dagspress?” Det är den första av nio frågor som Antonsson med ett originellt grepp ställer i sin baksidestext. Först ut var den amerikanske poeten Charles Wharton Stork, som i *Svenska Dagbladet* i april 1920 presenterade ny amerikansk poesi. Ett par år därefter översatte Elmer Diktonius Pounds *Ungt hav* (1923). Också Artur Lundkvist var, som han ju brukade, tidigt ute, men hans tolkning får en snäv bedömning. Han ansågs vara illa underrättad även om han har en viss fördel av att vara den förste som pekar på Pounds stora livsprojekt *Cantos*. Under de första tjugo åren kom bara ungefär en diktöversättning om året.

Pound kom också i kontakt med svenskar, och som vanligt utkristalliserar sig Erik Mesterton som den som var tidigast ute. Han kan trösta Pound med att hans verk är bättre känt än Eliots – det är fortfarande 1930-tal och snart skulle nästan allt förändras genom Pounds insats som fascistisk propagandist under andra världskriget. Efter kriget blev han på nytt bättre känd, men dock inte mer än att han här och var kunde uppfattas som amerikansk ”författarinna”.

Pound intresserade sig själv tidigt för Nobelpriset. Han välsignade 1923 års pris till William Butler Yeats och ville att han skulle följas av James Joyce. Originellt nog hänvisade han i förslaget till den omvistade idealism som Alfred Nobel ställde krav på i sitt testamente. Men när det gällde annat var han mindre väl underrättad och levde under en tid i tron att Svenska Akademien också delade ut fredspriset. I ett brev till ständige sekreteraren Anders Österling 1943 föreslog han Eliot till nobelpristagare. Men den aktive fascisten gjorde det i så märkliga termer att det knappast befordrade det Nobelpris som hans lärjunge fick fem år senare. Österling har i senare artiklar om Pound översatt delar av detta brev, men Antonsson är den förste som återger det i original. Där står bland annat: ”Profits from gun sales never yet made a good sweede or an honest man, and usury is NOT the law of Christ, though it is the law of the rulers af England and New York city.”

Ezra Pound tillfångatogs efter andra världskriget och hamnade på mentalsjukhus i USA. Särskilt bland yngre diktare, flera av dem också översättare av Pound, fanns det en stark opinion för att trots Pounds politiska handlingar belöna honom med Nobelpris. Svenska Akademien gjorde också en insats för honom och spelade genom ombudet Dag Hammarskjöld en roll för att han hösten 1958 släpptes från sjukhuset och på nytt förflyttade sig till Rapallo i Italien. Till de mest originella försvararna hörde Bo Setterlind. Från 1959 var Pound åter aktuell som kandidat till ett Nobelpris, bland annat efter förslag från Svenska PEN-klubben. Året därpå var det på tal att Ezra Pound skulle komma på besök till Sverige. Till de stora frågor han först ville ha svar på hörde den här: ”Is there a place called Lund?” Men trots att han fick ett tillfredsställande svar blev besöket inte av.

Nobelpriset blev lika lite av som Lund. Antonsson har tydligt belyst hur starka motsättningarna var, och det visar sig också att en del av dem som månat om Pound efter hand fick andra intressen. Motståndarna var däremot mer trosvisa och uthålliga. Utöver Hammarskjöld, som under sin korta Akademisejour (1954–1961) hörde till de mest övertygade motståndarna, betydde nog Anders Österling mest för att avstyra ett Nobelpris till Pound. Om detta finns en längre historia att berätta än vad som ryms hos Görgen Antonsson. Till den återkommer jag i en biografi om Österling, som är under utgivning.

Jenny Westerström